การขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม

Driving the Network Management Mechanism to Enhance Efficiency in Secondary School Management in Nakhon Pathom Province

กัมพล โพธิ์ระดก[1], บุญเลิศ อินฺทปญฺโญ[2] และ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ[3]

Kumpol Poradok[1], Boonlert Inthapanyo[2] and Phramaha Prakasit Sirimedho[3]

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Social Development, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: [1]kporadok@gmail.com

Received August 1, 2025; **Revised** August 22, 2025; **Accepted** March 5, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสำรวจแนวทางการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา 3) เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 41 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการบริหารเครือข่ายในจังหวัดนครปฐมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้หลักการบริหารเครือข่ายโดยเน้นความเป็นระบบและบทบาทที่ชัดเจนของคณะกรรมการเครือข่าย โดยมีการแต่งตั้งประธานเครือข่ายจากโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมทางด้านบุคลากรและโครงสร้าง และแต่งตั้งประธานสหวิทยาเขตให้เป็นรองประธาน ทั้งนี้คณะกรรมการประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษานิเทศก์ และผู้แทนครู ซึ่งมีการแบ่งงานตามสายบังคับบัญชาอย่างชัดเจนและมีการมอบหมายภารกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครอบคลุม 2) รูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมมี 4 ด้านสำคัญ คือ การกำหนดโครงสร้างเครือข่าย การจัดองค์คณะบุคคล การวางขอบข่ายและภารกิจ และการธำรงรักษาเครือข่าย โดยมีการวางแผนที่เป็นระบบ 3) การนำแนวทางและรูปแบบการบริหารเครือข่าย

มาใช้ในการขับเคลื่อนกลไกในจังหวัดนครปฐมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อมีการประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียนใน 4 ด้านหลักของเครือข่าย ทำให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการยึดหลัก สาราณียธรรม 6

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนกลไก; การบริหารเครือข่าย; ประสิทธิภาพการจัดการ; มัธยมศึกษา; จังหวัดนครปฐม

Abstract

This research article aims to: 1) explore the approaches to network administration for enhancing the efficiency of secondary education management, 2) develop a network administration model to promote efficient secondary education management, and 3) study the implementation of the network management mechanism for enhancing secondary education management in Nakhon Pathom Province and its impact on education quality. This is a qualitative research study utilizing in-depth interviews with 41 key informants and a focus group discussion with 7 experts. The data were analyzed using content analysis in relation to contextual factors.

The research findings revealed that: 1) The approach to network administration in Nakhon Pathom Province is supervised by the Office of the Basic Education Commission, applying principles that emphasize systematic management and clearly defined roles of the network committee. The network chairperson is appointed from a large and well-equipped school, with the head of the sub-network (Sahawittayakhate) serving as the vice-chairperson. The committee comprises school principals, educational experts, supervisors, and teacher representatives, with clearly assigned responsibilities and a structured chain of command to support quality education development. 2) The network administration model for secondary education management in Nakhon Pathom consists of four key components: defining the network structure, organizing personnel, outlining the scope and responsibilities, and sustaining the network. All components are planned and implemented systematically. 3) The application of these approaches and the network administration model in driving the educational mechanism in Nakhon Pathom has directly impacted educational quality. Particularly, when school administrators were briefed on the four core aspects of the network, they were able to align school development in a unified direction, guided by the principle of Saraniyadhamma 6 (the Six Principles of Harmony).

Keywords: Mechanism Implementation; Network Administration; Management Efficiency; Secondary Education; Nakhon Pathom Province

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ผู้ได้รับการศึกษาจึงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาประเทศ จากความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐ ในมาตรา 54 (1) รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (2) รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (3) รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย(4) การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, 2017)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง การจัดการการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติและพลเมืองโลกที่ดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จ าเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยและพลโลกที่มีทักษะ การคิดขั้นสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง จึงต้องมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจน มีความร่วมมือในเครือข่ายทุกองค์กรทางภาครัฐและเอกชนนั้นเอง

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ประธานเครือข่าย กรรมการ เลขานุการเครือข่าย มีภาวะผู้นำในการบริหารเครือข่ายค่อนข้างน้อย ไม่มีรูปแบบและกลไกลการขับเคลื่อนการบริหารเครือข่ายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวิชาการ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์ ปัญหาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ปัญหาการวางแผนงาน โครงการยังไม่ไม่สมบูรณ์

ไม่เชื่อมโยง ไม่ต่อเนื่อง ปัญหาการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัญหาการขาดเอกภาพการจัดโครงสร้างการบริหารของคะกรรมการ ปัญหามาตรฐานการปฏิบัติงาน ปฏิทินปฏิบัติงานทำให้ผู้ร่วมงานขาดทิศทางในการปฏิบัติไม่รู้บทบาทของตนเอง ขาดเครื่องมือติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่องและนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย ในเรื่อง “การขับเคลื่อนกลไกการบริหารครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม” โดยจะทำการศึกษาวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกลการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจแนวทางการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม

3. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กล่าวว่า “เครือข่าย” หมายถึง ระบบ เส้นทาง หรือการปฏิบัติงานที่ติดต่อประสานกันเป็นโยงใย กลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความเห็นใกล้เคียงกัน มีการติดต่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Office of the Royal Institute, 2021) สำหรับบางโอกาส คำว่า “เครือข่าย” (networks) ไม่ได้ถูกนำมาใช้บ่อยนัก โดยทั่วไปนักธุรกิจ มักใช้คำว่า “หุ้นส่วน” (partnerships) “พันธมิตรทางยุทธศาสตร์” (strategic alliances) “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร” (inter–organizational relationships) “พันธมิตร” (coalitions) “การจัดการความร่วมมือ” (cooperative arrangement) หรือ “ข้อตกลงความร่วมมือ” (collaborative agreements) (Provan, Fish & Sydow, 2007)

2. แนวคิด หลักการและทฤษฎีการบริหารเครือข่ายจัดการศึกษา

Burasirirak (2021) กล่าวถึง การบริหารเครือข่ายการศึกษา (network education administration) หมายถึง กระบวนการในทางบริหารเพื่อทำให้กลุ่มบุคคล องค์กรในทางการศึกษาที่มีเป้าหมายร่วมกันมา

รวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยมีความสัมพันธ์แนวราบมีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การศึกษาการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมได้อาศัยแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเครือข่ายและการบริหารการศึกษาเป็นแกนสำคัญในการวิเคราะห์ โดยมีการศึกษาแนวคิดเรื่อง “เครือข่าย” ซึ่งเป็นระบบที่ประกอบด้วยกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันและติดต่อประสานงานอย่างเป็นโยงใย โดยในแวดวงธุรกิจคำว่าเครือข่ายอาจปรากฏในชื่ออื่น เช่น หุ้นส่วน พันธมิตร หรือข้อตกลงความร่วมมือ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนสะท้อนถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายและเป็นระบบ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ด้านการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญใน การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) รวม ทุกพื้นที่ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รวม 41 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบบันทึกการทำกิจกรรมการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดโครงสร้างเครือข่าย 2) ด้านการจัดองค์คณะบุคคลเครือข่าย 3) ด้านการวางขอบข่ายและภารกิจเครือข่าย 4) ด้านการธำรงรักษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เริ่มการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยตั้งแต่ระยะการเตรียมการ เพื่อสำรวจแนวทางการทำวิจัย แหล่งข้อมูล สอบถามรายชื่อและตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเตรียมความพร้อมให้สามารถดำเนินการวิจัยในทันทีที่โครงการได้รับการอนุมัติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รวบรวมจากการทำวิจัย การจัดทำคู่มือและการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะนำมาวิเคราะห์และประเมินผลตามวัตถุประสงค์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย`ได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวทางการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม การบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการหรือกระบวนการหรือวิธีการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัด ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบคณะกรรมการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัด มีความเหมาะสมในการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบ มีการมอบหมายหน้าที่ กำหนดกลุ่มงานสายบังคับบัญชาจากสำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประกาศแต่งตั้งประธานเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัด จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเลือกจากโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม และเลือกประธานสหวิทยาเขตเป็นรองประธาน ซึ่งให้ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกคน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษานิเทศก์ ผู้แทนครู เป็นกรรมการ

2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยค้นพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่เป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างที่ดีของรูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัด ควรมีลักษณะองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดโครงสร้างเครือข่าย ประกอบด้วยการวางแผนการจัดองค์กรตามโครงสร้างการบริหาร การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ชัดเจนครอบคลุมการขับเคลื่อนตามภารกิจของเครือข่าย การวางแผนการบริหารงานของเครือข่ายให้สอดคล้องกับบริบทตามลักษณะของพื้นที่จังหวัดและภูมิภาค การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินการร่วมกัน การกำหนดกระบวนการทำงานที่เป็นระบบที่มีคุณภาพและเป็นเอกภาพ จัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายอย่างเป็นระบบโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศจากโรงเรียนทุกโรงเรียนในเครือข่ายมาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเครือข่ายโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการกำหนดงบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในภาพจังหวัดตามสภาพของปัญหาที่พบและตรงกลุ่มเป้าหมายของเครือข่าย และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานของเครือข่ายโดยนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ 2) ด้านการจัดองค์คณะบุคคลเครือข่าย ประกอบด้วยการจัดบุคคลที่เหมาะสมเข้าการบริหารเครือข่ายที่ครอบคลุมตามแนวทางการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการคัดเลือกประธานกรรมการเครือข่ายที่มีความรู้ความสามารถ การสร้างศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา

ในเครือข่ายให้มีความพร้อมรองรับการกระจายอำนาจ การจัดตั้งกรรการที่ปรึกษามาจากบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความสามารถและความหลายหลายในสายอาชีพ การจัดตั้งสหวิทยาเขตและการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกรายวิชาโดยมีการกระจายและครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัด 3) การวางขอบข่ายและภารกิจเครือข่าย ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนในเครือข่ายได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน การประชุมเพื่อรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายว่าต้องมีการเติมเต็มแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันการส่งเสริมให้ทุกคนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายและสามารถแสดงบทบาทได้ตามความสามารถและศักยภาพของตนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การส่งเสริมระบบเครือข่ายทางการศึกษาให้เป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือ การขับเคลื่อนตามนโยบาย ภารกิจ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประชุมร่วมกันเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการร่วมกันของเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพของเครือข่าย การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพด้านบุคลากรและนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีความทันสมัยและหลากหลายมาใช้ในการบริหารจัดการเครือข่าย การเชื่อมโยงหรือประสานความร่วมมือจากสถาบัน อุดมศึกษา และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่สถานศึกษาในเครือข่ายตามความต้องของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางเครือข่ายทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การกระตุ้น จูงใจและให้แรงเสริมในการทำงานของบุคลากรในเครือข่าย ให้สมาชิกมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการส่งเสริมการสร้างความรักความสามัคคีภายในเครือข่าย และ 4) ด้านการธำรงรักษาเครือข่าย ประกอบด้วยการให้ที่ปรึกษามีส่วนร่วมกันการสะท้อนการทำงานของคณะกรรมการเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพ นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานเครือข่าย การนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีการระดมงบประมาณจากภายในและภายนอกเครือข่ายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัด การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนตามแผนงาน โครงการที่กำหนด โดยพัฒนาหรือปรับแผนการดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงานตามความเหมาะสมของเวลา และสถานการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ นำจุดดี จุดแข็งของแต่ละโรงเรียนในเครือข่ายมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจัดให้มีการประเมินคุณภาพการทำงานของเครือข่ายโดยเทียบเคียงประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายตนเองกับเครือข่ายอื่น ๆ และสร้างนวัตกรรมต้นแบบที่เป็นขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนนำไปสู่ความสำเร็จที่จะเกิดผลได้จริงประเมินใช้ทรัพยากรด้านทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ ร่วมกันในเครือข่าย มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย สรุปและรายงานผลการดำเนินงานของเครือข่าย และนำผลการประเมินการ

ดำเนินงานของเครือข่ายมาพัฒนาการบริหารงานเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ให้เป็นนวัตกรรมต้นแบบนั้นควรจะต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานเพื่อให้สำเร็จและลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้สาราณียธรรม 6 มาเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม

3. ผลการศึกษาการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในหัวข้อที่ 1 การศึกษา เรื่อง การสำรวจแนวทางการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม และ 2 การศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งนำไปสู่การศึกษา เรื่อง การขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้จากข้อ 1 และ 2 มาใช้ในการพัฒนาการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยมีการจัดประชุมคณะผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยแยกประเด็นสำคัญ ไว้ 4 ด้าน คือ 1) การกำหนดโครงสร้างเครือข่าย 2) การจัดองค์คณะบุคคลเครือข่าย 3) การวางขอบข่ายและภารกิจเครือข่าย และ 4) การธำรงรักษาเครือข่าย และให้ผู้บริหารแต่ละโรงเรียนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย ฯ ให้เป็นไปตามขอบข่ายข้างต้น โดยยึดหลักธรรมสาราณียธรรม 6 หรือวิธีสร้างความสามัคคี 6 ประการ ประกอบด้วย 1) เมตตากายกรรม 2) เมตตาวจีกรรม 3) เมตตามโนกรรม 4) สาธารณโภคี 5) สีลสามัญญตา และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา เป็นหลักธรรมนำชัยในการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา หรือหลักธรรมอื่นที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม มาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research–PAR) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interview) ในครั้งนี้ มีประเด็นข้อค้นพบจากการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม และสามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังต่อนี้

1. แนวทางการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารที่เน้นความร่วมมือแบบมีโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการคัดเลือกบุคลากร การมอบหมายหน้าที่ การจัดสายบังคับบัญชา รวมถึงการแต่งตั้งประธานเครือข่ายและรองประธานจากโรงเรียนที่มีความพร้อมสูง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Network Governance) ที่มุ่งให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกันอย่างสมดุล (Burasirirak, 2021) การเลือกประธานเครือข่ายจากโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมทางด้านทรัพยากร บุคลากร และระบบบริหาร ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการนำเครือข่ายไปสู่เป้าหมายเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะเมื่อบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งมีบทบาทเชิงประสานงานในระดับจังหวัด และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Provan, Fish & Sydow (2007) ที่กล่าวว่าเครือข่ายในระดับมหภาคจำเป็นต้องมีศูนย์กลางการประสานงานที่เข้มแข็งเพื่อรักษาความเชื่อมโยงและเป้าหมายร่วมกัน

การจัดให้มีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษานิเทศก์ และผู้แทนครู แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของมุมมองและประสบการณ์ในกระบวนการบริหาร ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนานโยบายและการตัดสินใจที่ครอบคลุมและตรงตามสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ ซึ่งตรงกับข้อเสนอของ Office of the Education Council (2021) ที่เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

นอกจากนี้ การแต่งตั้งประธานสหวิทยาเขตเป็นรองประธานยังเป็นแนวทางที่ช่วยกระจายอำนาจและสนับสนุนการบริหารแบบแนวราบ (horizontal management) ซึ่งเปิดโอกาสให้เครือข่ายย่อยสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างคล่องตัวและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง และมีการกระจายอำนาจอย่างเหมาะสม (Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, 2017)

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้านที่สะท้อนถึงความเป็นระบบและความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการเครือข่าย ได้แก่ การกำหนดโครงสร้าง การจัดองค์คณะบุคคล การวางขอบข่ายภารกิจ และการธำรงรักษาเครือข่าย ซึ่งล้วนสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเครือข่ายในระดับพื้นที่ที่เน้นการมีส่วนร่วม ความหลากหลาย และความรับผิดชอบร่วมกันตามหลักธรรมาภิบาล (Provan, Fish & Sydow, 2007; Burasirirak, 2021)

ด้านการกำหนดโครงสร้าง มีความโดดเด่นในการออกแบบโครงสร้างที่ยึดโยงกับบริบทของพื้นที่ มีการวางแผนแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยข้อมูลจากโรงเรียนในเครือข่ายเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Office of the Education Council (2021) ที่ชี้ว่า การพัฒนานโยบายทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรอยู่บนฐานของข้อมูลและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้านการจัดองค์คณะบุคคลเครือข่าย พบว่ามีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม มีการคัดเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีการตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาจากภายนอกที่มีความหลากหลายด้านประสบการณ์ และการกระจายบทบาทผ่านศูนย์พัฒนาวิชาการและสหวิทยาเขตอย่างครอบคลุมทั่วจังหวัด แสดงถึงความตระหนักในการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ (learning networks) ที่มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการวางขอบข่ายและภารกิจเครือข่าย ถือเป็นหัวใจของการพัฒนาเครือข่าย โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และเชื่อมโยงความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งในระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการแบบบูรณาการ (integrated management) ที่เน้นความหลากหลายและการบูรณาการทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา (Ministry of Education, 2021)

ด้านการธำรงรักษาเครือข่าย ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความยั่งยืนของระบบ มีการติดตาม กำกับ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนจุดแข็งของแต่ละโรงเรียนเพื่อนำไปพัฒนาทั้งในระดับรายโรงเรียนและระดับเครือข่ายโดยรวม และที่สำคัญคือ การใช้หลัก สาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นแนวทางทางพุทธธรรมที่ส่งเสริมความปรองดอง ความรักใคร่ และการทำงานร่วมกันอย่างมีเมตตา สะท้อนถึงการผสมผสานภูมิปัญญาทางศาสนาเข้ากับการบริหารจัดการ ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมเชิงคุณค่าที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสังคมไทย

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการบริหารเครือข่ายดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ หากแต่ยังเป็นต้นแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในจังหวัดอื่น โดยมีการจัดวางองค์ประกอบอย่างเป็นระบบ ยึดหลักธรรมาภิบาล มีการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และผนวกจริยธรรมทางพุทธศาสนา

เข้าสู่การจัดการอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพเชิงโครงสร้างและคุณค่าทางสังคม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ 1 และ 2 ซึ่งศึกษาถึงแนวทางและรูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า การขับเคลื่อนกลไกดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการประชุมคณะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจร่วมกันใน 4 ด้านหลักของการบริหารเครือข่าย ได้แก่ การกำหนดโครงสร้าง การจัดองค์คณะบุคคล การวางขอบข่ายภารกิจ และการธำรงรักษาเครือข่าย ถือเป็นการสร้างทิศทางร่วมที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน (Provan, Fish & Sydow, 2007)

การนำหลักธรรม สาราณียธรรม 6 มาใช้เป็นกรอบคุณธรรมในการบริหารเครือข่าย ส่งผลให้การขับเคลื่อนเครือข่ายมีลักษณะของความสามัคคี ความไว้วางใจ และความร่วมมือระหว่างบุคลากรในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่ โดยเฉพาะเมตตากายกรรม วจีกรรม และมโนกรรมที่สร้างบรรยากาศความเข้าใจและลดความขัดแย้งในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีจริยธรรม (ethical leadership) ที่เน้นคุณธรรมในการบริหารจัดการเครือข่าย (Burasirirak, 2021)

การประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายที่ออกแบบไว้กับโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เป็นตัวอย่างเชิงรูปธรรมของการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติจริงที่มีผลสัมฤทธิ์ โดยผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาโรงเรียนตามแนวทางทั้ง 4 ด้านของเครือข่าย และปรับกระบวนการบริหารให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งตอบสนองต่อแนวคิดการจัดการศึกษาที่เป็นประชาธิปไตยและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Office of the Secretary-General of the Education Council, 2021)

นอกจากนี้ ความสำเร็จในการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายกับโรงเรียนภัทรญาณวิทยายังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ที่เน้นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ การกระจายอำนาจการบริหาร และการพัฒนาคุณภาพครูและผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม (Ministry of Education, 2021) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ข้อมูลสารสนเทศจากโรงเรียนในเครือข่ายประกอบการตัดสินใจ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างตรงจุดและครอบคลุม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

นวัตกรรมการขับเคลื่อนกลไกเครือข่ายเชิงบูรณาการด้วยสาราณียธรรม 6 เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการมัธยมศึกษา

1. แนวคิดหลักขององค์ความรู้ใหม่ เป็นแนวคิดการบริหารเครือข่ายการศึกษาในระดับจังหวัดที่ใช้ “สาราณียธรรม 6” เป็นหลักธรรมเชิงบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ ความไว้เนื้อเชื่อใจ และการพัฒนาอย่างมีเอกภาพภายในเครือข่ายโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. องค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารเครือข่าย นวัตกรรมนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนี้

2.1 โครงสร้างเครือข่าย (Network Structure)

–การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมายร่วม

–ใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน

–มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และการประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณภาพ

2.2 คณะบุคคลเครือข่าย (People and Leadership)

–การแต่งตั้งผู้นำที่มีสมรรถนะสูงและมีธรรมาภิบาล

–การจัดตั้งคณะกรรมการที่หลากหลายจากทั้งในและนอกสถานศึกษา

–การสร้างศักยภาพผู้นำด้วยการกระจายอำนาจและสนับสนุนความเป็นผู้นำร่วม

2.3 ภารกิจและกลไกเครือข่าย (Mission and Mechanisms)

–จัดกิจกรรมร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้

–ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและประชาสัมพันธ์

–ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นวัตกรรม และความร่วมมือกับสถาบันอื่น

2.4 การธำรงรักษาเครือข่าย (Sustainability and Evaluation)

–มีระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

–ใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อพัฒนางานและทรัพยากรร่วม

–มีการแลกเปลี่ยนจุดแข็งของโรงเรียนในเครือข่ายเพื่อเสริมกันและกัน

3. การใช้หลักธรรม “สาราณียธรรม 6”

เป็นกลไกทางธรรมที่ผสมผสานเข้ากับการบริหารจัดการเครือข่ายโดยตรง เพื่อส่งเสริมความสามัคคี ความไว้วางใจ และการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักธรรม	บทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่าย
เมตตากายกรรม	ส่งเสริมความร่วมมือและการช่วยเหลือกัน
เมตตาวจีกรรม	การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในเครือข่าย
เมตตามโนกรรม	การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
สาธารณโภคี	การแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันในเครือข่าย

หลักธรรม	บทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่าย
สีลสามัญญตา	ความมีวินัย และความเข้าใจในหลักปฏิบัติร่วม
ทิฏฐิสามัญญตา	ความคิดและวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนา

4. ผลลัพธ์ของการขับเคลื่อนองค์ความรู้

–เกิดรูปแบบเครือข่ายต้นแบบ ที่ใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียนมัธยมจังหวัดนครปฐม และสามารถขยายผลสู่จังหวัดอื่น

–เกิดการมีส่วนร่วมสูง จากทุกภาคส่วนของโรงเรียนในเครือข่าย

–ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งในด้านบุคลากร นักเรียน และกระบวนการบริหาร

–สร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่มีความสามัคคี โปร่งใส และมุ่งผลสัมฤทธิ์

ภาพที่ 1 การขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างเครือข่าย การจัดองค์คณะบุคคลเครือข่าย การวางขอบข่ายและภารกิจเครือข่าย และการธำรงรักษาเครือข่าย ซึ่งในแต่ละด้านประกอบด้วยองค์ประกอบที่สะท้อนถึงความครอบคลุมในการจัดการทั้งเชิงโครงสร้าง เชิงบุคลากร เชิงภารกิจ และเชิงความยั่งยืนของเครือข่าย เช่น การจัดองค์กรตามโครงสร้างการบริหาร การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ การจัดตั้งหน่วยงานย่อยอย่างสหวิทยาเขตและศูนย์พัฒนาวิชาการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็งอย่างเป็นระบบโดยการประเมินผลและสะท้อนกลับอย่าง

ต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการบริหารเครือข่ายของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจให้กับคณะผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับ 4 ด้านหลักของการบริหารเครือข่าย ต่อด้วยการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์โอกาสและความเสี่ยงในการวางแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและศักยภาพของตนเอง จากนั้นได้นำจุดแข็งของโรงเรียนมาใช้เป็นฐานในการพัฒนา โดยเน้นกลยุทธ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ พร้อมกับจัดทำระบบบริหารจัดการภายในโรงเรียนผ่านโมเดล PATTARA+ ภายใต้วงจร PDCA เพื่อควบคุมคุณภาพการดำเนินงาน และได้นำแนวคิดการวิเคราะห์สมรรถนะหลักของโรงเรียนมาใช้กำหนดกระบวนการและบุคลากรผู้รับผิดชอบแต่ละระบบงานอย่างชัดเจน มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลจากการดำเนินการตามแนวทางนี้ทำให้โรงเรียนมีความก้าวหน้าในการบริหารจัดการศึกษา ได้รับรางวัลในระดับต่าง ๆ และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเป็นไทย ใฝ่เรียนรู้ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีกลยุทธ์เชิงคุณธรรม 5 ประการ (5S) เป็นแกนในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัย เรื่อง การขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับแนวการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานระดับนโยบายควรมีการกำหนดการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาเป็นรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มบุคคลหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของความร่วมมือ

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา ไปใช้แก้ปัญหาในการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาและควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับเครือข่ายความร่วมมือด้วย

3. หน่วยงานระดับสถานศึกษาควรมีการขยายเครือข่ายไปในวงกว้างหรืออาจเพิ่มเติมภารงานที่จำเป็นอีกเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนกลไกการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ได้มีการศึกษาหรือพัฒนา และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบใหม่ ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในด้านการบริหารเครือข่าย

2. ควรมีวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาและใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐมต่อไป

3. ควรสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐมโดยใช้การวิเคราะห์พหุตัวแปร

References

Burasirirak, S. (2021). *Educational network administration*. http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/viewFile/7817/7056

Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560. (2017, April 6). *Royal Gazette, 134*(40 A), 14.

Ministry of Education. (2021). *The 12th educational development plan of the Ministry of Education (B.E. 2560–2564)* (2nd ed.). http://www.kknpeo.moe.go.th/2018/wp-content/uploads/2018/11/เล่มแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ-ฉบับที่-12-พ.ศ.-2560-2564-1-1.pdf

Office of the Royal Institute. (2021). *Royal Institute Dictionary B.E. 2554 (2011).* https://dictionary.orst.go.th/

Office of the Secretary-General of the Education Council. (2021). *Participation in educational management by civil society/stakeholders according to the draft National Education Act B.E. ....* http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1753-file.pdf

Provan, K. G., Fish, A. & Sydow, J. (2007). Interorganizational networks at the network level: A review of the empirical literature on whole networks. *Journal of Management, 33*(3), 479–516. https://doi.org/10.1177/0149206307302554